

Sirküler Tarihi : 06 / 05 / 2022

Sirküler No : 2022 / 64

TAHSİLAT VE ÖDEMELERDE TEVSİK ZORUNLULUĞU

Soru 1: Kapsamda Olmayan Tahsilat ve Ödemeler Nelerdir?

459 Sıra no'lu VUK Genel Tebliğinin 4.2. bölümüne göre,

- 5018 sayılı KMYK Kanununda yer alan merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bunlara ait döner sermaye işletmelerinin işlemlerine,
- 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda tanımlanan sermaye piyasası aracı kurumlarında yapılan işlemlere konu,
- Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararda tanımlanan yetkili döviz müesseselerinin yapacakları döviz alım - satım işlemlerine ilişkin,
- Tapu sicil müdürlüklerinde gerçekleştirilen işlemler karşılığında,
- Noterlerde gerçekleştirilen işlemler karşılığında yapılan,
- 5018 sayılı Kanunda yer alan merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler ile bunların teşkil ettikleri birlikler, kanunla kurulan diğer kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları tarafından kurulan ve işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşlar veya bunlara ait veya tabi diğer müesseseler tarafından yapılan ihale işlemlerine ilişkin yatırılması gereken teminat tutarlarına ilişkin,
- 6362 sayılı Kanun uyarınca kurulan Borsa İstanbul A.Ş. bünyesinde yer alan Kıymetli Madenler Piyasasında işlem yapma yetkisi verilenlerin, faaliyet konuları kapsamında yapacakları işlemlere ilişkin,
- Gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçiler tarafından 5957 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulmuş olan toptancı hallerinde faaliyet gösteren tüccar, üretici, üretici örgütleri ve komisyonculara yapılan bazı satışlar ile söz konusu yerler dışında yapılmakla birlikte anılan Kanunun 4'üncü maddesi kapsamında bildirim tabi tutulmuş satışlara ilişkin,
- Gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçilere ait ürünlerin, 5174 sayılı TOBB ile Odalar ve Borsalar Kanunu kapsamında kurulan ticaret borsalarına mezkûr Kanunun 46'ncı maddesinde belirtilen süreler dâhilinde tescil ettirilerek gerçekleşen satışlarına ilişkin, tahsilat ve ödemelerin aracı finansal kurumlar kanalıyla yapılması zorunluluğu bulunmamaktadır.

Soru 2: Kısım Kısım Yapılan Tahsilat ve Ödemelerin Durumu Nedir?

Tahsilat ve ödemeye konu işlem tutarının tevsik zorunluluğu kapsamında 7.000 TL'yi aşması halinde, bedelin farklı tarihlerde kısım kısım ödenmesinde işlemin toplam tutarı dikkate alınacak ve her bir tahsilat ve ödeme, tevsik zorunluluğu kapsamında aracı finansal kurumlar kanalıyla gerçekleştirilecektir.

Örnek: Serbest meslek erbabı (C), (D) A.Ş.'ye bir yıl süreyle vereceği hizmet karşılığında 12.000 TL alacaktır. Aralarındaki anlaşma gereği (D) A.Ş., hizmet bedelini 1.000 TL'lik taksitler halinde ödeyecektir. Bu durumda serbest meslek makbuzunun, taksitlerin ödendiği tarihlerde 1.000 TL üzerinden düzenlenmesi tevsik zorunluluğunu ortadan kaldırmayacak, sözleşmenin toplam tutarı belirlenen haddi aştığından kısım kısım yapılan her bir tahsilat ve ödeme de aracı finansal kurumlar kanalıyla tevsik edilecektir.

Söz konusu tahsilat ve ödemelerde tevsik zorunluluğuna uyulmaması durumunda serbest meslek erbabı (C) ile (D) A.Ş.'ye ayrı ayrı ceza uygulanır.

Soru 3: Aynı Günde, Aynı Kişi veya Kurumlarla Yapılan İşlemler Durumu Nedir?

Aynı günde aynı kişi veya kurumlarla yapılan işlemlerin toplam tutarının 7.000 TL'yi aşması durumunda, işlemlerin her biri işlem bazında belirlenen haddin altında kalsa bile, aştığı işlemten itibaren işleme konu tahsilat ve ödemelerin de aracı finansal kurumlar aracılığıyla yapılması zorunludur.

Örnek: Tevsik zorunluluğu kapsamında olan (A) A.Ş., aynı gün içerisinde (B) Ltd. Şti.'nden sırasıyla 1.000 TL, 3.000 TL, 3.500 TL ve 500 TL tutarında ayrı ayrı mal alımları gerçekleştirmiştir. Tevsik zorunluluğu kapsamında olan (A) A.Ş.'nin (B) Ltd. Şti.'nden aynı günde yaptığı mal alımları toplamı 3.500 TL'lik alımla 7.000 TL'lik haddi aştığından, son iki işleme ait tahsilat ve ödemelerin tevsik zorunluluğu kapsamında aracı finansal kurumlar kanalıyla yapılması gerekmektedir.

Söz konusu tahsilat ve ödemelerde tevsik zorunluluğuna uyulmaması durumunda (A) A.Ş. ile (B) Ltd. Şti.'ne ayrı ayrı ceza uygulanır.

Soru 4: İşletme Ortak ve Personeline Yapılan Ödemelerde Tevsik Zorunluluğu Var Mıdır?

459 Sıra no'lu VUK Genel Tebliğine göre, Vergi Usul Kanununun 232'nci maddesinin birinci fıkrası kapsamında fatura almak zorunda olan birinci ve ikinci sınıf tüccarları, serbest meslek erbabını, kazançları basit usulde tespit olunan tüccarları, defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçileri, vergiden muaf esnaf bu zorunluluk kapsamındadır.

- İşletmelerin kendi ortakları ve/veya diğer gerçek ve tüzel kişilerle yaptığı her türlü tahsilat ve ödemelerin belirlenen haddi aşması durumunda, aracı finansal kurumlar kanalıyla yapılması ve bu işlemlerin söz konusu kurumlarca düzenlenen belgeler ile tevsik edilmesi zorunludur.

Buna göre, işletme ortağına 7.000-TL aşan bir işlem banka, özel finans kurumları veya PTT aracılığıyla yapılacaktır.

Ayrıca, personele yapılan ödenek, tazminat, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında 7.000 TL'yi aşan tutardaki ödemelerin aracı finansal kurumlar kanalıyla yapılması ve söz konusu kurumlarca düzenlenen belgelerle tevsik edilmesi zorunlu bulunmaktadır.

Soru 5: Tevsik Zorunluluğuna Uyulmaması Durumunda Uygulanacak Cezai Müeyyide Nedir?

Tahsilat ve ödemelerin aracı finans kurumları kanalıyla yapılması zorunluluğuna uyulmaması durumunda Vergi Usul Kanunu'nda yer alan aşağıdaki cezai müeyyide ile karşılaşmaktadır.

Vergi Usul Kanunu 355'nci maddesine göre; "Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayan mükelleflerden her birine, her bir işlem için bu maddeye göre uygulanan cezalardan az olmamak üzere işleme konu tutarın % 5'i nispetinde özel usulsüzlük cezası kesilir. Ancak, bu fıkra uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek özel usulsüzlük cezasının toplamı 2.500.000.-TL'yi (534 Sıra No.lu V.U.K Genel Tebliği ile 01.01.2022'dan itibaren) geçemez.

Öte yandan 213 sayılı VUK'nun Mükerrer 355/1.Maddesinde, aynı yasanın Mükerrer 257.Maddesi ile getirilen zorunluluklara uymayan birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında 3.400-TL, İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında ise 1.700-TL özel usulsüzlük cezası uygulanacağı belirtilmiştir.

Örnek; 2022 hesap dönemi içerisinde birinci sınıf tüccar olan A firması tarafından tevsik kapsamında olan ikinci sınıf tüccar B firmasına 28.000.-TL'lik ödemenin banka kanalı ile gerçekleştirilmediği ve tevsik zorunluluğuna uyulmadığı tespit edilmiştir. $28.000 \times 0,05 = 1.400$ -TL'lik tutar, 2022 hesap dönemi için belirlenen asgari ceza tutarı olan 3.400.-TL ve 1.700-TL'nin altında kalmıştır. Bu sebeple A firması için 3.400-TL ve B firması için ise 1.700-TL tutarında özel usulsüzlük cezası kesilmesi gerekmektedir.